

\* *'Hier hoef ik mezelf niet te verdedigen'*



*'De combinatie  
kerk en homo  
is heel goed  
mogelijk'*



Roze vieringen beleven hausse

**'MEER DAN EEN  
HOMOFEESTJE'**

12 *volzin.*



Viering Roze Zaterdag 2012 in Amsterdam.

Roze vieringen, zijn die nog wel nodig? Blijkbaar wel, want de afgelopen vijf jaar kwamen er maar liefst acht bij. Dit weekend vindt voor de 25-ste keer de landelijke kerkdienst op Roze Zaterdag plaats. En in Den Haag gaat in september een heuse internationale 'roze kerk' van start.

'Afwijzing van homoseksualiteit is één van de schandvlekken van de kerk, een verraad aan het evangelie van Christus', zegt gastpredikant Harold Schorren in zijn overweging tijdens de roze oecumenische viering in Rotterdam. In de oud-katholieke Paradijskerk zijn op deze zonovergoten zondagmiddag in juni dertig mensen samengekomen, vooral vijftigplussers. Ze zitten verspreid in de kerkbanken, twee of drie per rij, in de statige, naar wierook geurende ruimte.

### Heilige Chaos

Zelf heeft Schorren niet zoveel te klagen: hij kreeg als openlijke homo een baan als dominee in Breukelen. Maar hij windt zich er steeds meer over op dat in de andere zes kerkgenootschappen in Breukelen geen vrouwen, homo's en lesbo's op de kansel worden toegelaten. "Het wordt tijd voor een profetisch geluid", zegt hij, "want het Woord dat ons gegeven is, is mij te dierbaar om door de grote meerderheid van christenen misbruikt te worden."

Dan is het tijd voor de *Heilige Chaos*: schalen met waxinelichtjes gaan rond, mensen lopen naar achteren om een kaarsje bij Maria aan te steken, anderen halen een briefje om een voorbede op te schrijven en een man laat zich de handen opleggen door Schorren. Een jonge man verlaat de kerk, een mannenstel begroet oude bekenden en een vrouw bidt op haar knieën. Medeorganisator Margreet van Leeuwen doet een voorbede voor vluchtelingen die in hun eigen land homofobie hebben ervaren. Ze bidt dat "we mogen zijn wie we zijn, want zo is het goed". Daarna vormende aanwezigen een kring



De voorbereidingsgroep van de Rotterdamse viering: Hans Hendriks, Ernst de Zwart, Marijke Schoonen en Margreet van Leeuwen (v.l.n.r.)

rondom het altaar voor het delen van (Turks) brood en wijn.

Bijna iedereen blijft na de viering om koffie of een glas wijn te drinken. Cor Post (79) is samen met zijn vriend een trouwe bezoeker “om dit initiatief te steunen”. Maar als “Johannes-de-Heer-man” voelt hij zich meer thuis in de maandelijkse Evangelische Roze Vieringen in Amsterdam. “Hier is het wat saaier, en de organisatoren praten niet met alle bezoekers. Dat is heel belangrijk, want vooral veel ouderen voelen zich eenzaam.”

HelèneRosbeek (57) is hier voor het eerst en constateert dat ze de enige *transgender* is. Normaal gesproken gaat ze naar een rooms-katholieke kerk. Ze vindt het fijn om hier met gelijkgestemden te zijn; de combinatie van protestantse en katho-

## “ **De oecumenische viering in Rotterdam trekt vooral 50-plussers**

lieke rituelen spreekt haar aan.

Ook Dirk van Duivenbode (47), met leren armband met metalen pinnen, is nieuw. “Ik heb net mijn coming-out achter de rug, na een scheiding”, vertelt hij. “Dat leidde tot nogal wat commotie omdat ik voorganger ben in een gemeente in een behoudende hoek van de PKN. Daar komt dat niet vaak voor.” Hij gaat altijd naar de

evangelische roze vieringen. Daar kan hij op adem komen, hoeft hij even niks uit te leggen of te verdedigen. Met name de persoonlijke zegen door de voorganger vindt hij mooi, “vooral als je het moeilijk hebt.”

### Probleemloos vieren

Op zestien plaatsen in Nederland worden roze vieringen gehouden. Het fenomeen ontstond eind jaren tachtig, geïnspireerd door vrouwenvieringen. Stichting Dignity begon in 1988 als eerste met maandelijkse r.-k. roze vieringen in Amsterdam. Die zijn net wegens gebrek aan belangstelling teruggebracht tot twee keer per jaar. In 1989 organiseerde de Utrechtse studentengemeente EUG als eerste tijdens een reguliere kerkdienst een roze viering. Zes dagen later werd de eerste roze viering

gehouden tijdens een landelijke Roze Zaterdag, in Haarlem. Beide vieringen worden deze maand voor de 25-ste keer gehouden. Ook de evangelische vieringen in Amsterdam en de vieringen in Leiden en Friesland hebben een lange traditie. In Friesland geeft de organiserende werkgroep ook voorlichting aan kerken met als belangrijkste boodschap: de kerk moet een veilige plek zijn voor iedereen.

Sommige initiatieven sneuvelden wegens gebrek aan animo of organisatoren, zoals in Den Haag, Assen en Meppel. In Meppel begon in 1991 een groepje heterovrouwen met roze vieringen uit verontwaardiging dat hun protestantse gemeente had geweigerd een homopredikant te beroepen. Ze gingen ook voorlichting geven bij catechisatie en kerkenraden in omliggende gemeenten. Vier jaar geleden kreeg de gemeente een homopredikant en stopten de vieringen.

Opvallend is dat er de laatste vijf jaar maar liefst acht initiatieven zijn bijgekomen, met name in kleinere steden waar daar eerder nog te veel weerstand tegen was. Vaak worden roze vieringen georganiseerd door een onafhankelijke, oecumenische groep die een kerk afhuurt voor de viering. Het bezoekersaantal varieert van 25 (Dignity) tot 150 bezoekers (Evangelische Roze Vieringen). Alleen in oecumenische

### **‘Het wordt tijd voor een professioneel geluid’**

gemeente Emmaüs in Ede, in studentengemeenten en in de Remonstrantse Gemeente Utrecht worden de roze vieringen tijdens reguliere diensten gehouden; In Noordwijk zijn ze tijdens de zaterdagavonddienst van de parochie.

Nieuwste loot aan de stam is de *•••••*, die vanaf september maandelijksvieringen gaat houden in een Haags COC-café onder leiding van de Amerikaanse dominee Barbara Rogoski (48). “Zelf kon ik na mijn late coming-out geen kerk vinden in Nederland waar ik me thuis voelde, tot ik de evangelische vieringen ontdekte. Ik neem hun format over, maar dan tweetalig voor de internationale gemeenschap. Ik wil ook wat moderne elementen toevoegen zoals popmuziek en Youtube-filmpjes, een crèche en workshops na afloop. De vieringen zijn niet oecumenisch, protestant of katholiek, ik zou ze humanistisch noemen.”

De voorgangers van roze vieringen zijn vaak homo’s, soms ook hetero’s zoals bij de eerste roze viering van de Utrechtse EUG in 1989. “Onze lesbische dominee vroeg een hetero-collega om de viering te leiden, als statement dat het niet alleen een feestje van homo’s was, maar dat we er met z’n allen probleemloos mee omgaan”, vertelt gemeentelid André van der Linden (46). In Goes kunnen de voorgangers net zo goed hetero als homo zijn. “We kiezen predikanten die ons een warm hart toedragen”, zegt initiatiefnemer Friedhelm Lamper (63). “Eentje maakte namens de kerk haar excuses voor wat homo’s in de kerk is aangedaan.”


Soms maakthet organiseren van een viering tijdens Roze Zaterdag mensen enthousiast om plaatselijke vieringen te gaan organiseren, zoals in Amersfoort en Rotterdam. “Die landelijke vieringen zijn een grote reünie van gelovig roze Nederland, met elk jaar rond de duizend bezoekers”, zegt Conny van Lier (52), die als kerkelijk cultureel werker dit jaar de roze viering in de Utrechtse Domkerk mee voorbereidt. “Voor hen én voor buitenstaanders is het is goed om te zien hoeveel homo’s er in de kerk rondlopen.”

#### **Genezing**

De afgelopen vijftig jaar veranderde er veel ten goede voor homo’s in de kerk, vooral in de protestantse kerken. Zo is het inmiddels in meer dan honderd plaatselijke PKN-gemeenten – en in sommige r.-k. parochies – mogelijk om als mannen- of vrouwenstel je levensverbintenis te laten zegenen.

Soms liep de kerk zelfs voor op de maatschappij. Zo begon radiopastor Alje Klamer al in 1963 met De Kringen, gespreksgroepen voor – toen nog – gelovige homo’s, trouwde pater Van Kilsdonk al homo’s in de jaren zeventig en begonnen de remonstranten met het zegenen van homorelaties in 1986, vijftien jaar voor de openstelling van het burgerlijk huwelijk voor homoseksuelen in 2001.

Hoe vaker iemand naar de kerk gaat, hoe groter de kans dat hij homoseksualiteit afwijst, blijkt uit recente cijfers van het Sociaal en Cultureel Planbureau. Van de mensen die minstens eens per week naar de kerk gaan, staat een kwart negatief ten



Predikant Harold Schorren in Rotterdam: “Afwijzing van homoseksualiteit is verraad aan het evangelie.”

opzichte van homoseksualiteit. Bij mensen die eens per twee weken of minder een kerk bezoeken, gaat het nog maar om 5 procent.

Het conservatisme zit vooral bij (de leiding van) evangelische, orthodoxe en rooms-katholieke kerken. Bij de orthodoxen gaat het heel langzaam de goede kant op, mede dankzij het werk van de oorspronkelijk vrijgemaakte club ContrariO. Die organiseert gespreksgroepen en geeft veel voorlichting in orthodoxe kerken en op scholen. "Over genezing van homoseksualiteit heeft niemand het meer, maar of je het mag praktiseren is nog volop in discussie", aldus voorzitter René Venema (35). "Het werkt goed als wij ons persoonlijke verhaal vertellen. Dan laten mensen vaak hun stellige oordeel vallen."

Bij de rooms-katholieken gaat het bergafwaarts. "Pastoraal werkers en priesters zeggen niet meer dat ze homo zijn, anders krijgen ze geen aanstelling", weet de Nijmeegse studentenpastor Theo Koster (62). Hij is woordvoerder van het Werkverband van Katholieke Homo-Pastores, dat onder meer een brochure uitbracht over de zegening van homo-vriendschappen. "Katholieke kerkleiders zeggen de vreselijkste dingen. Iedere uitspraak is een dreun voor gelovige homo's."

## “Hetero’s voelen hier hoe het is om een minderheid te zijn”

### Gruwel

Hoe nodig roze vieringen nog zijn, blijkt uit uitspraken van organisatoren her en der in het land. "Naar onze eerste oecumenische roze viering kwam een getrouwde man die tegen zijn vrouw had gezegd dat hij ging vissen", vertelt Linda van Tuyl (52) uit Amersfoort. "Er waren ouders van homokinderen die ermee worstelden, mensen die in geen twintig jaar in de kerk waren geweest. We kregen mails van mensen die ons initiatief een gruwel vonden in Gods ogen. Ik wist niet wat ik meemaakte. Het liefst zou ik elke week zo'n viering organiseren voor mensen die uitgekotst zijn door hun kerk."

"Wij zijn begonnen omdat ons de hostie werd geweigerd omdat we homo waren", zegt Nol Holterman(63) van Dignity. "Sommige voorgangers willen niet dat we hun naam in de liturgie afdrukken uit

angst voor de bisschop. Ik krijg telefoontjes van mensen die uit het bestuur van hun kerk zijn gezet of weggepest toen ze bekend maakten dat ze homo waren."

Philip Loof (46) besloot nadat hij had ontdekt dat hij homo was niet meer naar het avondmaal te gaan in zijn vrijgemaakte kerk. "Ik dacht dat ik in zonde leefde en dat deelnemen een enkele reis hel zou zijn." Hij werd onder tucht geplaatst en verliet de kerk vlak voordat hij er uitgezet zou worden. In Amsterdam kwam hij op het spoor van de Evangelische Roze Vieringen. "Voor veel mensen uit de orthodoxe hoek van de kerk is dat een schuilplaats. Ze ervaren er warmte en gastvrijheid die ze in hun eigen kerk zo missen. Nieuwe mensen worden persoonlijk verwelkomd en krijgen applaus, na elke viering gaat een grote groep jongeren samen de stad in en er is een pastoraal team op wie veel mensen een beroep doen."

Maar ook in homovriendelijke kerken zoals de Utrechtse EUG hebben roze vieringen nog steeds een functie, vindt Gea Zijlstra (71), die vorig jaar een lintje kreeg voor haar decennialange inzet voor lesbiennes en homo's in de kerk. "Voor mensen die net hun coming-out hebben gehad is het belangrijk om te beseffen dat ze niet de enige zijn. Voor de overige kerkgangers is het goed om eens te voelen hoe het is om een minderheid te zijn. En aan niet-kerkelijken en kerken waar het moeilijk ligt, laten we zien dat de combinatie kerk en homo heel goed mogelijk is." ●



Roze Viering in Rotterdam:  
"hier is het wat saaiër."

### Roze vieringen alom

De 25-ste landelijke oecumenische viering vindt op zaterdag 29 juni plaats in de Domkerk in Utrecht, van 11.00-13.00 uur. Zie: [www.lkp-web.nl](http://www.lkp-web.nl). Op dezelfde website vindt men een overzicht van alle roze vieringen in het land en ook van christelijke homo- en lesbische organisaties. Voor een overzicht van homovriendelijke geloofsgemeenschappen, zie het boek van Wielie Elhorst en Tom Mikkers (red.), *Coming Out Churches. Gids voor voor kerk & homo* (Meinema, 2011).